

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

**MEVSİMLİK GEZİCİ TARIM İŞÇİLERİNİN
ÇALIŞMA VE SOSYAL HAYATLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ
STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI**

**ANKARA
2010**

MEVSİMLİK GEZİCİ TARIM İŞÇİLERİNİN ÇALIŞMA VE SOSYAL HAYATLARININ İYİLEŞTİRİLMESİ STRATEJİSİ VE EYLEM PLANI

1. MEVCUT DURUM

Kırsal alanda topraksız çiftçilerin yanı sıra tarım işletmelerinin başta miras hukuku olmak üzere çeşitli nedenlerle giderek küçülmesi ve parçalanması birçok işletmeyi kendine yeterli olmaktan uzaklaştırmıştır. Bunun sonucu olarak, tarımsal faaliyet ile uğraşan birçok aile, geçimini sağlayabilmek amacıyla daha fazla tarımsal iş olanağı bulunan yörelere gezici (yerleşik olmayan) ve mevsimlik (geçici) işçi olarak gitmek durumunda kalmaktadır. İşgücünün yaklaşık yüzde 25'nin istihdam edildiği tarım sektöründe, özellikle gezici işçi olarak çalışan grup, tarımın kendine özgü niteliklerinden dolayı oldukça ağır koşullarda çalışmaktadır.

Genellikle işleyecek toprağı bulunmayan, yetersiz toprağa sahip olan ya da çeşitli nedenlerle bu toprakları işleyemeyen aileler, tarımsal işgücü talebi yoğun olan yerlere giderek, gezici veya geçici olarak çalışmaktadırlar. Bu işçilerin sayısı konusunda güvenilir bir istatistikî veri, ulusal düzeyde bulunmamaktadır. Tarım işlerinin özelliği gereği mevsimsel iklim koşulları, teknoloji kullanım düzeyi gibi unsurların yanı sıra ülkenin içinde bulunduğu ekonomik konjonktür hareketleri de mevsimlik gezici tarım işçilerinin sayılarında değişikliğe yol açabilmektedir.

Mevsimlik gezici tarım işçilerinin zor koşullarda çalıştıkları bilinen bir gerçektir. İşçiler, içinde buldukları çalışma ve sosyal hayat koşulları ile eğitim düzeyleri ve örgütlenme gibi alanlarda asgari standartları elde edebilecek durumda değildirler. Bundan dolayı mevsimlik gezici tarım işçilerinin çalışma ve sosyal hayat şartlarının iyileştirilmesine yönelik strateji ve eylem planı geliştirilmesinde; doğru ve yeterli verilerin tespiti, çözüm önerilerinin yerindeliği için son derece önemlidir. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin sorunları; eğitim, sağlık, ulaşım, güvenlik, barınma, sosyal çevreyle ilişkiler, iş ve sosyal güvenlik vb. gibi çok boyutlu niteliktedir. Bu özelliği itibarıyla, çok sayıda kurum ve kuruluş tarafından bütünsel yaklaşımdan uzak bir biçimde, kendi görev alanlarına giren konularda mevzuat düzenlemeleri yapılması, sorunlara kökten ve bütüncül çözüm getirilmesini sağlayamamaktadır.

Bu nedenle, uygulamada norm ve standardın sağlanması, kamu kurum ve kuruluşları arasında işbirliği sağlanması ve etkin ve verimli hizmet sunulması amacıyla 24.03.2010 tarihinde 2010/6 sayılı Başbakanlık Genelgesi yürürlüğe konulmuştur. Ayrıca, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca tüm tarafların katılımı ile bir eylem planı hazırlanmış, Başbakanlık genelgesinin ve eylem planının uygulanmasını takip ve koordinasyonun sağlanması amacıyla Bakanlık bünyesinde "Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulu" oluşturulmuştur.

2. AMAÇ

Bu çalışmanın amacı;

- Ulaşım,
- Barınma,
- Eğitim,
- Sağlık,
- Güvenlik,
- Sosyal çevre ile ilişkiler,
- İş ve sosyal güvenlik koşulları vb.

konular itibariyle,

- Ülkenin uzun vadeli nitelikli işgücünü karşılamak,
- Mevsimlik gezici tarım işçilerini kayıt altına almak,
- Mevsimlik gezici tarım işçilerinin, özellikle çocukları olmak üzere aile üyelerinin çalışma ve sosyal hayatlarının iyileştirilmesidir.

Bu çalışma, mevsimlik gezici tarım işçilerinin çalışma ve sosyal hayat koşullarını bütünsel ve çok boyutlu bir bakış açısıyla belirleyerek, oluşturulan faaliyet planı çerçevesinde iyileştirme öngörmektedir.

3. HEDEF

3.1. ULAŞIM

Hedef 1 : Göç mevsiminde mevsimlik gezici tarım işçilerinin şehirlerarası ulaşımının ucuzlatılması yönünde tedbirler alınacaktır.

FAALİYET

Göç mevsiminde mevsimlik gezici tarım işçilerinin şehirlerarası ulaşımının sağlanması amacıyla; demiryollarından yararlanma imkânları artırılacaktır. Devlet Demir Yolları Genel Müdürlüğü'nce vagon sayısı artırılacak ve ek seferler düzenlenecektir. İhtiyaca uygun yörelere yeni seferler düzenlenmesi sağlanacaktır. Göç mevsiminde tren istasyonlarında yağmur ve soğuktan korunmak maksadıyla geçici bekleme yerleri oluşturulacaktır.

3. HEDEF

3.1. ULAŞIM

Hedef 2 : Göç mevsiminde mevsimlik gezici tarım işçilerinin ikametgâhlarından çalışacakları yerlere ve tarladan konaklama mahalline ulaşmaları esnasında yol güvenlikleri artırılacaktır.

FAALİYET

1. Ulaştırma Bakanlığı'nca mevsimlik gezici tarım işçilerini şehirlerarası taşıyacak araçlarla ilgili düzenlemeler yapılacaktır.
2. Göç trafiğinin güvenliği bakımından, Emniyet Genel Müdürlüğü'nce göç alan ve veren iller arasında ulaşım ile ilgili koordinasyon sağlanacaktır.
3. İl/ilçe giriş ve çıkışlarında, özellikle gece saatlerinde trafik denetimleri arttırılacak, mevsimlik gezici tarım işçilerinin taşındığı otobüs ve minibüslerin yetki belgeleri ile zorunlu sigortalarının bulunup bulunmadığı, araçların trafiğe uygun olup olmadığı, taşıma (yük ve yolcu) kapasitesinin üzerine çıkılıp çıkılmadığı, sürücülerin araç kullanma ve dinlenme sürelerine uyup uymadıkları çıkış yaptıkları illerden başlamak üzere, güzergâh üzerinde titizlikle kontrol edilecek, eksiklikleri bulunan araçların hareketlerine izin verilmeyecektir.
4. Ulaşımında yol güvenliğini arttırmak amacıyla, şehir içi nakillerde (tarladan-konaklama mahalline) yük üzerinde yolcu taşınması engellenecek, işçilerin güvenli bir şekilde ulaşmaları sağlanacak ve daha güvenli olan yollardan gitmeleri sağlanacaktır. Köy yollarının yanı sıra arazi yollarının da güvenli bir ulaşım için bakımları yapılacaktır. Uygun olmayan yollara araçların girmemesi sağlanacaktır. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin çalışma mahallerine gidiş ve dönüşlerinde, il/ilçe merkezlerinde geçici konaklamaları için ihtiyaç halinde kamuya ait alan ve tesislerden yararlanma imkânı sağlanacak, şehir içinde, otogar ve istasyonlarda, parklarda, vs. gelişi güzel konaklama ve beklemelerine fırsat verilmeyecektir.

3. HEDEF

3.2. BARINMA

Hedef 1 : Mevsimlik gezici tarım işçilerinin asgari imkânları haiz, yeterli, güvenli ve sağlıklı konaklama alanlarında barınmaları sağlanacaktır.

FAALİYET

1. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin yeterli hayat alanı, tuvalet, banyo, ekmek ve yemek pişirme, çamaşır ve bulaşık yıkama imkânları gibi asgari sosyal ihtiyaçların karşılandığı barınma yerlerinin işçileri çalıştıran arazi sahibi veya işleyenlerce sağlanamadığı bölgelerde işçilerin yoğun olarak çalıştığı yerlere en yakın mesafede alt yapısı il özel idarelerince hazırlanacak toplulaştırılmış uygun yerleşim yerleri oluşturulacaktır. Birbirine yakın ve küçük olan köyler için ortak bir konaklama alanı belirlenebilecektir. Konaklama yerlerinin mümkün olan en az sayıda belirlenmesine, dağınık yerleşimin asgari seviyeye indirilmesine gayret edilecektir.
2. Konaklama alanının belirlenmesinde; sel, heyelan, taşkın, kaya düşmesi vb. doğa olaylarından etkilenilmeyecek olması (dere, ırmak yatağı vb. olmaması), elektrik, su, kanalizasyon, yol gibi hizmetlerin sunumunun kolay olarak sağlanabileceği mesafede bulunması, tahmini işçi sayısının ihtiyacını karşılayacak büyüklükte olması, sağlık şartlarını tehlikeye atan atık su tesisi, çöplükler, insan sağlığına zararlı mamul üretimi gerçekleştiren tesisler, girilmesi yasak alanlar, turistik alanlar ve tehlikeli yapılara yeterli uzaklıkta olması gibi hususlar göz önünde bulundurulacaktır. Yer tespitinde şahıslara ait araziler değil, hazine arazilerinin seçilmesine özen gösterilecektir.
3. Barınma mekânlarının toprak sahibi/işleyenler tarafından sağlandığı yerlerde, içme ve kullanma suyu ile elektrik ihtiyacı bu toprak sahibi/işleyenlerce temin edilecektir. Toplulaştırılmış konaklama alanı oluşturulan yerlerde ise, bu alanların alt ve üst yapıları uygun hale getirilecek ve bu alanlar her dönem başında kullanıma hazır bulundurulacaktır. Konaklama alanları sel, heyelan, taşkın, kaya düşmesi vb. doğa olaylarından etkilenmeyecek şekilde tesviye edilecektir. Bu alanlar, her yıl gözden geçirilecek, konaklamaya hazır bulundurulması için ortaya çıkan aksaklıklar giderilecektir. Konaklama alanlarına elektrik, su, kanalizasyon, yol gibi hizmetler tahmini işçi sayısının ihtiyacını karşılayacak ölçüde ve nitelikte il özel idarelerince sağlanacaktır. Elektrik ihtiyacı öncelikle şebeke tesisinden, bunun bulunmaması halinde ihtiyaca yetecek kapasitedeki ortak jeneratörler tarafından sağlanacaktır. Şebeke kullanım bedeli veya jeneratörün yakıt ihtiyacı mevsimlik gezici tarım işçilerinin kendilerince karşılanacaktır. Şebeke elektriği kullanılan durumlarda kaçak kullanımları ve muhtemel kazaları önlemek amacıyla sıkı denetimler gerçekleştirilecektir. İçme suları şebeke tesisi mahallinde sondaj veya bunlar olmadığı takdirde su tankı veya tankeri temini suretiyle sağlanacak ve düzenli olarak klordanacaktır. Kullanım bedelleri kullananlarca ödenecektir.
4. Toplulaştırılmış çadır yerleşim yerlerinde il özel idarelerince seyyar kolaylık tesisleri kurulacaktır. Kolaylık tesislerinde tahmini işçi sayısının ihtiyacını karşılayacak ölçüde; tuvalet, banyo, çamaşır ve bulaşık yıkama yerleri ile ekmek pişirme imkânları, çocuk oyun alanları ve gerektiğinde derslik olarak kullanılacak sosyal tesis bulundurulacaktır. Niteliği gereği ücretsiz olan

hizmetler dışında, diğer hizmetlerin maliyetinin mevsimlik gezici tarım işçilerince karşılanmasına özen gösterilecektir. Banyo, tuvalet gibi yapıların arazi tipi olmasına dikkat edilecektir.

5. Toplulaştırılmış çadır yerleşim yerlerinde mevsimlik gezici tarım işçilerine aileleriyle birlikte kalabilecekleri yeterli büyüklük ve sayıda, aynı zamanda soğuğa, dona, yağış ve sıcaklık gibi iklim koşullarına dayanıklı, havalandırmaya müsait tek tip çadırlar sağlanacaktır. Toplulaştırılmış çadır yerleşim yerleri için ihtiyaç duyulan çadır ve seyyar kolaylık tesisleri imkânlar ölçüsünde öncelikle bölgedeki Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'na, Türkiye Kızılay Derneğine, Valiliklere ve Belediyelere ait depolardan temin edilecektir. İhtiyaçların bu şekilde karşılanamaması halinde il özel idarelerince kiralama ve hizmet satın alma yoluna gidilecektir. Bu çadırlar, mevsimlik gezici tarım işçisi ve aile üyelerinin kimlik tespiti karşılığında teslim edilecek ve iş bitimi teslim alınacaktır. Yapılan kimlik tespitleriyle ilgili veriler birimlere bildirilecektir.
6. Mevsimlik gezici tarım işçileri barınma alanlarının kullanımı, çevre temizliği, çevrede bulunan bitki örtüsünün ve ağaçların korunması, orman yangınlarının önlenmesi vb. konularda bilinçlendirilecektir. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin yakacak ihtiyacının düzenli ve yeterli olarak sağlanması amacıyla tüp ve yakacak teminine yönelik pazar bağlantıları kurulacaktır. Sağlık Bakanlığı ile Çevre ve Orman Bakanlığı birimlerince bilinçlendirme toplantıları düzenlenecektir.
7. Toplulaştırılmış çadır yerleşim yerlerinin idaresi **“Toplulaştırılmış Çadır Yerleşim Yerleri Yönetimine İlişkin Yönerge”** hükümleri uyarınca mahalli mülki idare amirince çadır sakinleri arasından belirlenecek kişi/kişilerce yerine getirilecektir.

3. HEDEF

3.2. BARINMA

Hedef 2 : Toplulaştırılmış adır yerleşimlerine sunulan hizmetlerin aksamadan yürütülmesini sağlamak üzere **“Toplulaştırılmış adır Yerleşimi Yönetimleri”** oluşturulacaktır.

FAALİYET

İl/ilçe mülki idare amirleri toplulaştırılmış çadır yerleşim yerlerinin yönetiminden sorumlu olan kişileri belirleyecektir. Yönetimden sorumlu kişiler eylem takvimi çerçevesinde ve **“Toplulaştırılmış adır Yerleşim Yerleri Yönetimine İlişkin Yönerge”** ye uygun olarak toplulaştırılmış çadır yerleşim yerlerinin kurulması ve muhafazasını sağlayacaktır. Hizmetlerin aksamadan yürütülmesini takip edecektir.

3. HEDEF

3.3. EĞİTİM

Hedef 1 : Mevsimlik gezici tarım işçilerinin zorunlu eğitim çağında olan ancak eğitimden uzak kalan çocuklarının tamamının eğitim hizmetlerine ulaşması sağlanacaktır.

FAALİYET

1. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin zorunlu eğitim çağında olan çocuklarının eğitime devam oranları artırılacaktır. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin çocuklarının yeterli eğitim almaları amacıyla;
 - Yatılı Bölge Okullarına yönlendirilmeleri,
 - Taşınabilir veya seyyar eğitim olanaklarından yararlandırılmaları,
 - Açık ilköğretim eğitimi sunulması (okul çağından çıkmış olanlara),
 - YSÖP (Yıl içerisinde sıkıştırılmış eğitim uygulanması),
 - Çocukların çalıştıkları yörede yaz okulu açılması vb. seçeneklerinden uygun olan hizmet sağlanacaktır.
2. Okul çağının altındaki çocukların bakımının kolaylaştırılmasına yönelik tedbirler alınacaktır. Bu çocuklara yönelik sosyal destek hizmetleri yürütülecektir.
3. Özel eğitim ihtiyacı bulunan işçiler ve aile üyelerinin tespit edilerek, eğitim olanaklarından ve "**özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden**" yararlanabilmeleri sağlanacaktır.
4. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca yardım almaya müstahak mevsimlik gezici tarım işçi ailelerinin, çalışmak amacıyla yer değiştiren, ancak okula devam eden çocukları için şartlı nakit transferi (ŞNT/e-okul sistemine göre örgün ilk ve orta öğretime devam edenler) yardımları ve diğer eğitim yardımlarının devamı sağlanacaktır.

3. HEDEF

3.3. EĞİTİM

Hedef 2 : Mevsimlik gezici tarım işçilerinin ve aile üyeleri ile tarım araçlarının nitelikleri geliştirilecektir.

FAALİYET

1. Tarım araçlarının yapmakta oldukları mesleğe ilişkin niteliklerine dair kurslar düzenlenecektir.
2. Başta genç mevsimlik gezici tarım işçileri olmak üzere, mevsimlik gezici tarım işçilerinin, tarım dışındaki sektörlerle yönelik nitelikleri artırılacak, yapmakta oldukları mesleğe ilişkin nitelikleri geliştirilecektir. Halk Eğitim Merkez Müdürlüklerince çalışma saatleri dışında meslek edindirme kursları verilecektir. Mevsimlik tarım işçileri ve aile üyelerinin yörede gerçekleşen çeşitli sosyal faaliyetlerden yararlanmaları, aynı zamanda toplumsal uyumu artırmaya yönelik olmak üzere en yakın yerleşim birimindeki imkânlardan (okul, cami, kurslar vb.) yöre halkıyla birlikte yararlanmaları sağlanacaktır.
3. İşçilerin geri dönüşlerinde başta kadın ve genç kızlara yönelik olmak üzere, Halk Eğitim Merkez Müdürlüklerince “**Aile Eğitim Programları**” (yetişkinlere okuma-yazma kursları, meslek edindirme kursları, ana çocuk sağlığı vb.) çerçevesince eğitim düzenlenecektir.

3. HEDEF

3.3. EĞİTİM

Hedef 3 : Hizmetlere ilişkin bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

FAALİYET

1. En çok göç alan ve göç veren illerde eğitim hakkı ve eğitimin önemi konusunda çocuklara ve ailelere bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.
2. En çok göç alan illerde toplumsal gelişime destek bakımından toplumsal, aile içi ve bireysel eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilecektir. Sosyal hizmet uzmanı, sosyolog, psikolog, pedagoğlardan oluşan ekiplerce her türlü sosyal dışlanmışığın önlenmesi ve toplumsal uyumun sağlanması için göç alan illerde destek hizmetleri verilecektir.
3. Mevsimlik gezici tarım işçiliğinin (göç veren ve göç alan) yaşandığı yerlerde sivil toplum örgütü temsilcilerine yönelik eğitimler düzenlenecektir.
4. Bilinçlendirme faaliyeti kapsamında mevsimlik gezici işçiler ve aile üyelerine yönelik yapılan iyileştirme çalışmaları hakkında yayın hazırlanacak, bu yayınların iletişim kanallarında yer alması sağlanacaktır.

3. HEDEF

3.4. SAĞLIK

Hedef 1 : Mevsimlik gezici tarım işçilerinin temel sağlık hizmetlerinden faydalanmaları sağlanacaktır.

FAALİYET

1. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin yeterli ve düzenli sağlık hizmeti almaları amacıyla göç alan illerde hizmetlerin;
 - Öncelikle tam teşekküllü gezici sağlık araçlarıyla verilmesi olmak üzere,
 - Aile hekimleri ve aile sağlığı elemanlarınca verilmesi,
 - Toplum sağlığı merkezlerince verilmesi,seçeneklerinden uygun olan hizmet sağlanacaktır. Sağlık birimlerince mevsimlik gezici tarım işçilerinin ortak yerleşim alanlarına yönelik;
 - Bulaşıcı ve kronik hastalıklar,
 - Muayene ve tedavi hizmetleri,
 - Çevre sağlığı (banyo, tuvalet vb. yerler),
 - Gebe ve bebek kontrolü,
 - Aşılama hizmetleri,
 - Beslenme yetersizliği ve iyot, demir, D vitamini vb. kullanımı,
 - Gıda güvenliği,
 - İçme ve kullanma suyu analizi,
 - Akılcı ilaç kullanımı,
 - Özürlü bakımı,
 - Ruh sağlığı vb.konularda sağlık hizmetlerinin sunulması gerçekleştirilecektir. Hizmet sunumu mevsimlik gezici tarım işçilerinin iş dönüş saatleri gözetilerek verilecektir.
2. Temel sağlık hizmetleri alanında ihtiyaç duyulan ilaçlar ve aşıların tüm ihtiyacı olan mevsimlik gezici tarım işçileri ve ailelerine temin edilmesi sağlanacaktır. Çocuklarda aşılama, demir ve vitamin eksikliklerini gidermeye yönelik ilaç ve aşı desteği verilecektir. (Anemi, parazit, tetanos, sıtma vb. hastalıklara dikkat edilecektir.) Yetişkinlerde aile planlaması, anemi, tetanos vb. konularda ilaç, aşı ve materyal desteği verilecektir.
3. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları kapsamında yardım almaya müstahak mevsimlik gezici tarım işçi ailelerinin, çalışmak amacıyla yer değiştirmeleri nedeniyle, şartlı nakit transferi (ŞNT/0-6 yaş, gebeler) yardımları ve diğer sağlık yardımlarından mahrum kalmaları önlenecektir.

3. HEDEF

3.4. SAĞLIK

Hedef 2 : Barınma yerlerindeki su ve çevre temizliği sağlanacaktır.

FAALİYET

1. Çöpler uygun şartlarda ve belirli alanlarda toplanacak, düzenli aralıklarla zararsız hale getirilecektir. Yerleşim alanlarına çöp konteynırı konulması ve çöplerin alınması işlemi mücavir sınırlara göre ilgili belediye veya il özel idaresi tarafından yerine getirilecektir.
2. İçme/kullanma suyu temizliği sağlanacaktır. İçme/kullanma sularında klor ve temel ölçümleri yapılarak, ihtiyaç halinde içme/kullanma sularına klorlama çalışması yapılacaktır.
3. Barınma alanları ve çevresinin sağlık koşullarına uygunluğu konusunda önlemler alınacaktır. Barınakların çevresinde, sivrisinek, akrep, yılan, karasinek, kene vb. haşerelere karşı ilaçlama, yine tuvalet ve banyo gibi ortak kullanım alanlarının sağlık koşullarına uygunluğu konularında (tuvaletlerin kireçlenmesi vb.) önlemler alınacaktır.

3. HEDEF

3.4. SAĞLIK

Hedef 3 : Koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri konularında göç alan/veren tüm illerde bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

FAALİYET

Bilinçlendirme faaliyeti kapsamında mevsimlik gezici işçiler ve aile üyelerine yönelik çalışmak üzere göç alan tüm illere geldikleri tarihi izleyen en yakın süre içerisinde temel sağlık bilgisi konularında uzman kişilerce;

- Bulaşıcı hastalıklar,
- Erken tanı yöntemleri,
- Aile planlaması ve gebelik dönemi,
- Çevre ve kişisel temizlik kuralları,
- Su kullanımı,
- Beslenme yetersizliği ve iyot kullanımı,
- Gıda güvenliği,
- Çocuk ve bebek bakımı, anne sütü verilmesi,
- Aşılamanın önemi,
- Temel ilkyardım bilgisi,
- Ruh sağlığı,
- Atıkların kontrolü,
- Tarımsal ilaçlama,
- Akılcı ilaç kullanımı,
- Sağlık hizmetlerinin sunumuna ilişkin usuller, vb. konularda bilgilendirmeler yapılacaktır.

3. HEDEF

3.5. GÜVENLİK

Hedef 1 : Konaklama alanlarının ve mevsimlik gezici tarım işçilerinin güvenliği sağlanacaktır.

FAALİYET

1. Mevsimlik gezici tarım işçileri kayıt altına alınacaktır. Kimlik Bildirme Kanunu'nun uygulanması sağlanacaktır. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin nüfus kayıtlarına yönelik olarak 1774 sayılı kanun kapsamında denetimler sıklaştırılacaktır. Mahalli kolluk kuvvetlerince mevsimlik işçilerin güvenliği bakımından konakladıkları bölgelere gece ve gündüz mutat zamanlarda devriye faaliyetleri yapılacaktır. Nüfus kaydı olmayan bütün mevsimlik gezici tarım işçilerine nüfus cüzdanı verilmesi sağlanacaktır. Kayıt altına alma çalışmalarında arazi sahiplerinin bildirimleri ve tarım işi aracılarının listelerinden yararlanılacaktır. Konaklama alanına alınan mevsimlik gezici tarım işçilerinin tümünün kimlik bilgilerini arazi sahiplerinin bildirmeleri sağlanacaktır. Sağlık, eğitim, muhtarlıklar vb. görevlilerinin hizmet sundukları mevsimlik gezici tarım işçilerinin kimlik durumunu bildirmeleri istenecektir. Mevsimlik gezici tarım işçisi olarak gelen ailelere ilişkin bilgiler, Türkiye İş Kurumu'na da bildirilerek, bunlar hakkında veri tabanı oluşturulacaktır.
2. Yasadışı faaliyetlerde bulunan kişiler veya aranan kişilerin mevsimlik gezici tarım işçisi kisvesi altında hareket etmeleri önlenecektir. Muhtarlara ve tarım aracılara hareketlerinde şüphe gördükleri kişileri bildirmeleri hususunda bilgilendirme yapılacaktır.
3. Mevsimlik gezici tarım işçileri kullanılmak suretiyle ülkenin milli birliği ve bütünlüğüne aykırı yönde istismar ve kışkırtmalarda bulunulması önlenecektir. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin istismar edilmelerine karşı, konaklama alanında ve tarlalarda gerekli önlemler alınacaktır.
4. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin yöresel ihtilaflardan kaynaklanan (aşiret kavgası, kan davası, berdel) sorunlarının istihdam alanlarına taşınarak çatışmaya dönüşmesi önlenecektir.
5. Belirlenen konaklama alanları dışında başka alanlara yerleşimlere izin verilmeyecektir. Konaklama alanı veya tarla yakınlarında bulunan, kanal, kanalet, baraj, göl, gölet, akarsu vb. gibi girilmesi yasak ve tehlikeli olan alanlarda boğulmalara karşı mevsimlik gezici tarım işçilerinin girmemesine yönelik tedbirler alınacaktır. Keza, orman, koru gibi alanlarda konaklayan mevsimlik gezici tarım işçilerinin ateş yakma hususuna dikkat etmeleri, yangın çıkarmamalarına yönelik ıslah çalışmaları yapılacaktır.

3. HEDEF

3.5. GÜVENLİK

Hedef 2 : Yabancı uyruklu kaçak tarım işçiliğinin önlenmesine yönelik etkin tedbirler alınacaktır.

FAALİYET

Yabancı uyruklu işçi istihdamının çalışma ve ikamet iznine bağlı olduğu hususunda bilinçlendirme (Pasaport Kanunu, Yabancıların Türkiye’de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun, Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun) çalışmaları yapılacak, ilgili mevzuat gereğince denetimler sıklaştırılacaktır. Bu konuda diğer etkin tedbirler uygulanacaktır.

3. HEDEF

3.5. GÜVENLİK

Hedef 3 : Göç alan/veren illerde güvenlikle ilgili bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

FAALİYET

Valiliklerce alınan tüm bu tedbirlerin doğru anlaşılması ve uygulanması için göç veren illerde işçiler ve aracılara, göç alan illerde ise işverenlere (arazi sahibi veya işleyen), işçilere, aracılara ve yöre halkına yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları planlanacaktır. İşçiler ve yöre halkının birbirinin emek ve işine duydukları ihtiyaç, vatandaşlık, kardeşlik ve dayanışma bilincini güçlendirmeye yönelik faaliyetler ilgili tüm kurum ve kuruluşlar, meslek teşekkülleri ve sivil toplum örgütlerinin de katkılarıyla uygulanacaktır. İstismara yol açacak sosyal ve siyasal sorunlara fırsat verilmeyecek, özellikle Devletin tarafsızlığına gölge düşürecek her türlü söz, eylem ve uygulamadan kesinlikle kaçınılması sağlanacaktır.

3. HEDEF

3.6. SOSYAL ÇEVREYLE İLİŞKİLER

Hedef 1 : Mevsimlik gezici tarım işçilerinin sosyalleşmelerine yönelik tedbirler alınacaktır.

FAALİYET

1. Ulusal ve dini bayramlar ile yerel şenlik ve kutlamaların birlikte gerçekleştirilmesi, birlikte bayramlaşmalar yapılması sağlanacaktır.
2. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin talepleri halinde dini ibadetlerini rahatlıkla ve yöre halkıyla birlikte yerine getirebilmeleri temin edilecektir.
3. Konaklama alanlarında toplumsal gelişime destek faaliyetleri için ihtiyaç duyulan kolaylık tesisleri oluşturulacak ve yöre halkıyla birlikte gerçekleştirilecek etkinlikler için ortak alan olarak kullanılacaktır. Toplumsal gelişime destek faaliyeti kapsamında kolaylık tesislerinde ortak bir televizyon izleme alanı oluşturulacaktır.

3. HEDEF

3.6. SOSYAL ÇEVREYLE İLİŞKİLER

Hedef 2 : Her türlü sosyal dışlanmışlığın önlenmesi ve toplumsal uyumun sağlanması için göç alan illerde bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

FAALİYET

1. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin toplumsal kaynaşmalarının artırılmasına ve sosyal dışlanmanın engellenmesine yönelik yöre halkının ve kamu görevlilerinin duyarlılıkları artırılacaktır. Toplumsal gelişime destek faaliyetleri kapsamında il/ilçe/köy idarecileri ve ilgili diğer kamu görevlilerinin mevsimlik gezici tarım işçilerinin barınma alanlarını ziyaret etmeleri ve iletişim kurmaları sağlanacaktır.
2. Çok eşlilik, berdel, küçük yaşta evlilik, kan davası, aşiret kavgası vb. toplumsal sorunlara ilişkin konularda uzmanlarca belirli aralıklarla bilinçlendirme çalışmaları yürütülecektir.

3. HEDEF

3.7. İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK

Hedef 1 : Mevsimlik gezici tarım işçilerinin sosyal güvenlikleri açısından mevcut durumları Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından yürütülecek çalışmalarla iyileştirilecektir.

FAALİYET

1. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin sosyal güvenlik kapsamı açısından mevzuat değişikliği yapılarak; iş kazası ve meslek hastalıkları sigortası, genel sağlık sigortası ve uzun vadeli sigorta kollarından yararlanmaları sağlanacaktır.
2. Merkezi kayıt sistemi oluşturularak, yeşil kart vize işlemlerinin elektronik ortamda ülke genelinde yapılabilmesi sağlanacaktır.

3. HEDEF

3.7. İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK

Hedef 2 : Tarımda iş aracılığı sözleşmesi zorunlu hale getirilecek ve mevsimlik gezici tarım işçilerinin sözleşme olmaksızın çalıştırılmaması sağlanacaktır.

FAALİYET

1. Tarımda iş aracılığını düzenleyen Yönetmelikte değişiklik yapılacaktır. Belgesi olmayan ve sözleşme imzalamadan iş alan aracılar, Türkiye İş Kurumu tarafından "Tarımda İş ve İşçi Bulma Aracılığına İzin Verilmesi ve Aracıların Denetimi Hakkında Yönetmelik" hükümleri çerçevesinde denetlenecektir.
2. İş aracıları ile toprak sahipleri arasında imzalanacak tarım aracılığı sözleşmesinin zorunlu olması uygulamasının hayata geçirilmesi için ilçe/il mülki idare amirlerince de denetimlerin yapılması sağlanacaktır. Tarım aracılığı sözleşmesi olmayan iş aracılarının toprak sahibi ile sözleşme imzalaması sağlanacaktır. İş aracıları, aldıkları ücret ve yaptıkları işlemler bakımından denetim altında tutulacaklardır. İşveren/İş aracı ve işçi arasındaki ücret alacağına ilişkin uyuşmazlıkların öncelikle il ve ilçelerde kurulacak izleme kurullarında çözümlenmesine çalışılacaktır. Çözümlenememesi halinde adli yargıya intikal ettirilmesi sağlanacaktır.

3. HEDEF

3.7. İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK

Hedef 3 : İş araçlarının ve toprak sahiplerinin/ işleyenlerin; ücret ödeme, genel sağlık sigortasından yararlanma, iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile ilgili usul ve esaslar hakkında düzenleyici işlemler yapılacak ve bilinçlendirilmeleri sağlanacaktır.

FAALİYET

1. İş ve sosyal güvenlik mevzuatını uygulamakla görevli yerel düzeydeki temsilciler tarafından bilgilendirme eğitimleri ve mevsimlik gezici tarım işçilerinin konulara ilişkin broşür vb. yazılı materyallere ulaşmaları sağlanacaktır.
2. Mevsimlik gezici tarım işçilerine; tarımsal mekanizasyon, tarım ilaçlarının ve kişisel koruyucuların kullanımı, muhafazası konularında iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesi sağlanacaktır.
3. Çocuk işçiliğinin (15 yaş altı) ve çocuk emeğinin istismarının önlenmesi, çocuk işçilerin okula yönlendirilmesi ile ilgili ailelere bilinçlendirme faaliyeti gerçekleştirilecektir. Yerel yetkililerce bu konuda denetim faaliyeti arttırılacaktır. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu çerçevesinde çocuklar okula kazandırılacaktır.

4. PROJELENDİRME, İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Bu eylem planında öngörülen faaliyetler için ihtiyaç duyulan kaynak, Valiliklerce hazırlanacak projeler doğrultusunda; 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun geçici 6. maddesinde yer alan ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik altyapı yatırımları için işsizlik sigortası fonundan aktarılan kaynaklardan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca il özel idarelerine gönderilecek ödenekler ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve il özel idare bütçelerinden karşılanacaktır.

İlgili kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonun sağlanması, yapılacak iş ve işlemlerin izlenmesi ve bir veri tabanı oluşturulması için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde 2010 yılı Nisan ayı içerisinde bir Müsteşar Yardımcısı Başkanlığında; **“Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulu”** oluşturulacaktır. İzleme Kurulu; İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, tarım işkolunda örgütlü en çok üyeye sahip işçi sendikası ile Türkiye Ziraat Odaları Birliği temsilcilerinden oluşur.

Mevsimlik işçi gönderen ve alan her il ve ilçede mülki idare amirinin başkanlığında ilgili kurum, kuruluş, tarım işçisi, aracı ve işveren (toprak sahibi/işleyen) temsilcilerinin katılımı ile 2010 yılı Nisan ayı içerisinde bir **“İl/İlçe Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulu”** oluşturulacaktır.

Mevsimlik çalışma döneminin başında ve sonunda (tarım takvimine göre) İl/İlçe Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulları yapılan faaliyetler, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde oluşturulan **İzleme Kuruluna** rapor vereceklerdir.

EYLEM PLANI MATRİKSİ

ULAŞIM

Hedef 1: Göç mevsiminde mevsimlik gezici tarım işçilerinin ikametgâhlarından çalışacakları yerlere ulaşmalarının ucuzlatılması yönünde tedbirler alınacaktır.						
NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Göç mevsiminde mevsimlik gezici tarım işçilerinin şehirlerarası ulaşımında demiryollarından yararlanma imkânları artırılabacaktır.	Ulaştırma Bakanlığı (TCDD)	İçişleri Bakanlığı (Valilikler)	Tarım takvimine göre göç mevsiminde sürekli	Devlet Demir Yolları Genel Müdürlüğü'nce vagon sayısı artırılacak ve ek seferler düzenlenecektir. İhtiyaca uygun yörelere yeni seferler düzenlenmesi sağlanacaktır. Göç mevsiminde tren istasyonlarında yağmur ve soğuktan korunmak amacıyla geçici bekleme yerleri oluşturulacaktır.	

Hedef 2: Göç mevsiminde mevsimlik gezici tarım işçilerinin ikametgâhlarından çalışacakları yerlere ve tarladan konaklama mahalline ulaşımını esnasında yol güvenlikleri artırılacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Göç trafiğinin güvenliği bakımından, göç alan ve veren iller arasında ulaşım ile ilgili koordinasyon sağlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı	Ulaştırma Bakanlığı	Tarım takvimine göre göç mevsiminin de sürekli	Ulaştırma Bakanlığı'nca mevsimlik gezici tarım işçilerini şehirlerarası taşıyacak araçlarla ilgili düzenlemeler yapılacaktır. Göç trafiğinin güvenliği bakımından, Emniyet Genel Müdürlüğü'nce göç alan ve veren iller arasında ulaşım ile ilgili koordinasyon sağlanacaktır. Denetimler sıklaştırılarak göç güzergâhındaki illerle koordinasyon sağlanacaktır.	
2	Uygun olmayan koşullarda seyahat edilmesi, konaklama/ikamet mahallinden çıkışlarından itibaren engellenecektir.	İçişleri Bakanlığı	Ulaştırma Bakanlığı	Tarım takvimine göre göç mevsiminin de sürekli	İl/ilçe giriş ve çıkışlarında özellikle gece saatlerinde trafik denetimleri arttırılacak, mevsimlik gezici tarım işçilerinin taşındığı otobüs ve minibüslerin yetki belgeleri ile zorunlu sigortalarının bulunup bulunmadığı, araçların trafiğe uygun olup olmadığı, taşıma (yük ve yolcu) kapasitesinin üzerine çıkılıp çıkılmadığı, sürücülerin araç kullanma ve dinlenme sürelerine uyup uymadıkları çıkış yaptıkları illerden başlamak üzere güzergâh üzerinde titizlikle kontrol edilecek, eksiklikleri bulunan araçların hareketlerine izin verilmeyecektir.	
3	Tarladan-konaklama mahalline ulaşım güvenliği arttırılacaktır.	İçişleri Bakanlığı		Tarım takvimine göre	Tarladan-konaklama mahalline nakillerde yük üzerinde yolcu taşınması engellenecek, işçilerin güvenli bir şekilde ulaşımını sağlanacak ve daha güvenli olan yollardan gitmeleri sağlanacaktır. Köy yollarının yanı sıra arazi yollarının da güvenli bir ulaşım için bakımları yapılacaktır. Uygun olmayan yollara araçların girmemesi sağlanacaktır. Mevsimlik gezici tarım işçilerinin çalışma mahallerine gidiş ve dönüşlerinde, il/ilçe merkezlerinde geçici konaklamaları için ihtiyaç halinde kamuya ait alan ve tesislerden yararlanma imkânı sağlanacak, şehir içinde, otogar ve istasyonlarda, parklarda, vs. gelişmiş güzel konaklama ve bekleme alanlarına fırsat verilmeyecektir.	

BARINMA

Hedef 1: Mevsimlik gezici tarım işçilerinin asgari imkânları haiz, yeterli, güvenli ve sağlıklı konaklama alanlarında barınmaları sağlanacaktır.						
NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Asgari sosyal ihtiyaçların karşılandığı barınma yerlerinin işçileri çalıştıran arazi sahibi veya işleyenlerce sağlanamadığı yerlerde mevsimlik gezici tarım işçileri için toplulaştırılmış konaklama yerleri tespit edilecektir.	İçişleri Bakanlığı (Valilikler, Belediyeler, İl özel idareleri)	Başbakanlık (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Sağlık Bakanlığı Kültür ve Turizm Bakanlığı Çevre ve Orman Bakanlığı T.Kızılay Derneği Maliye Bakanlığı	2010 yılı Mart ayında tespitler yapılacak ve tarım takvimine göre her yıl göç mevsimi öncesinde gözden geçirilecektir.	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin yeterli yaşam alanı, tuvalet, banyo, ekmek ve yemek pişirme, çamaşır ve bulaşık yıkama imkânları gibi asgari sosyal ihtiyaçların karşılandığı barınma yerlerinin işçileri çalıştıran arazi sahibi veya işleyenlerce sağlanmasına çalışılacaktır. Bunun temin edilemediği bölgelerde işçilerin yoğun olarak çalıştığı yerlere en yakın mesafede alt yapısı il özel idarelerince hazırlanacak toplulaştırılmış uygun yerleşim yerleri tespit edilecektir. Birbirine yakın ve küçük olan köyler için ortak bir konaklama alanı belirlenebilecektir. Konaklama yerlerinin mümkün olan en az sayıda belirlenmesine, dağınık yerleşimin asgari seviyeye indirilmesine gayret edilecektir. Konaklama alanının belirlenmesinde; sel, heyelan, taşkın, kaya düşmesi vb. doğa olaylarından etkilenilmeyecek olması (dere, ırmak yatağı vb. olmaması), elektrik, su, kanalizasyon, yol gibi hizmetlerin sunumunun kolay sağlanabileceği mesafede bulunması, tahmini işçi sayısının ihtiyacını karşılayacak büyüklükte olması, sağlık şartlarını tehlikeye atan atık su tesisi, çöplükler, insan sağlığına zararlı mamul üreten tesisler, girilmesi yasak alanlar, turistik alanlar ve tehlikeli yapılara yeterli uzaklıkta olması gibi hususlar göz önünde bulundurulacaktır. Yer tespitinde şahıslara ait araziler değil, hazine arazilerinin seçilmesine özen gösterilecektir.	

2	Toplulaştırılmış konaklama alanlarının alt ve üst yapıları uygun hale getirilecek ve bu alanlar her dönem başında kullanıma hazır bulundurulacaktır.	İçişleri Bakanlığı (Valilikler, Belediyeler, İl özel idareleri)	Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Sağlık Bakanlığı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Çevre ve Orman Bakanlığı Türkiye Kızılay Derneği	2010 yılında çalışmalar tamamlanacak ve tarım takvimine göre her yıl göç mevsimi öncesinde gözden geçirilecektir.	Barınma mekânlarının işverenlerce sağlandığı yerlerde içme ve kullanma suyu ile elektrik ihtiyacı bu işverenlerce temin edilecektir. Toplulaştırılmış konaklama alanı oluşturulan yerlerde ise; 1 Konaklama alanları sel, heyelan, taşkın, kaya düşmesi vb. doğa olaylarından etkilenmeyecek şekilde tesviye edilecek ve her dönem başında hazır bulundurulacaktır. Konaklama alanlarına elektrik, kullanım/içme suyu, kanalizasyon, yol gibi hizmetler tahmini işçi sayısının ihtiyacını karşılayacak ölçüde ve nitelikte il özel idarelerince sağlanacaktır. 2 Elektrik ihtiyacı öncelikle şebeke tesisinden, bunun bulunmaması halinde ihtiyaca yetecek kapasitedeki ortak jeneratörler tarafından sağlanacaktır. Şebeke kullanım bedeli veya jeneratörün yakıt ihtiyacı mevsimlik gezici tarım işçilerinin kendilerince karşılanacaktır. Şebeke elektriği kullanılan durumlarda kaçak kullanımları ve muhtemel kazaları önlemek amacıyla sıkı denetimler gerçekleştirilecektir. 3 İçme suları şebeke tesisi, mahallinde sondaj veya bunlar olmadığı takdirde su tankı veya tankeri temini suretiyle sağlanacak ve düzenli olarak klorlanacaktır.	
3	Toplulaştırılmış çadır yerleşim yerlerinde il özel idarelerince seyyar kolaylık tesisleri kurulacaktır	İçişleri Bakanlığı (Valilikler, Belediyeler, İl özel idareleri)	Başbakanlık (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) Türkiye Kızılay Derneği	2010 yılında çalışmalar tamamlanacak ve tarım takvimine göre her yıl göç mevsimi öncesinde gözden geçirilecektir.	Kolaylık tesislerinde tahmini işçi sayısının ihtiyacını karşılayacak ölçüde; tuvalet, banyo, çamaşır ve bulaşık yıkama yerleri ile ekmek pişirme imkânları, çocuk oyun alanları ve gerektiğinde derslik olarak kullanılabilen sosyal tesis bulundurulacaktır. Niteliği gereği ücretsiz olan hizmetler dışında, diğer hizmetlerin maliyetinin mevsimlik gezici tarım işçilerince karşılanmasına özen gösterilecektir. Banyo, tuvalet gibi yapıların arazi tipi olmasına dikkat edilecektir.	

4	Mevsimlik gezici tarım işçilerine aileleriyle birlikte kalabilecekleri çadırlar sağlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı (Valilikler, Belediyeler, İl özel idareleri)	Başbakanlık (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) Türkiye Kızılay Derneği	2010 yılında çalışmalar tamamlanacak ve tarım takvimine göre her yıl göç mevsimi öncesinde gözden geçirilecektir.	Topplulaştırılmış çadır yerleşim yerlerinde mevsimlik gezici tarım işçilerine aileleriyle birlikte kalabilecekleri yeterli büyüklük ve sayıda, aynı zamanda soğuğa, dona, yağış ve sıcaklık gibi iklim koşullarına dayanıklı, havalandırmaya müsait tek tip çadırlar sağlanacaktır. Topplulaştırılmış çadır yerleşim yerleri için ihtiyaç duyulan çadır ve seyyar kolaylık tesisleri imkânlar ölçüsünde öncelikle bölgede Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'na, Türkiye Kızılay Derneğine, Valiliklere ve Belediyelere ait depolardan temin edilecektir. İhtiyaçların bu şekilde karşılanamaması halinde il özel idarelerince kiralama ve hizmet satın alma yoluna gidilecektir. Bu çadırlar, mevsimlik gezici tarım işçisi ve aile üyelerinin kimlik tespiti karşılığında teslim edilecek ve iş bitimi teslim alınacaktır. Yapılan kimlik tespitleriyle ilgili veriler birimlere bildirilecektir.	
5	Mevsimlik gezici tarım işçileri barınma alanlarının kullanımı ve çevre temizliği, çevrede bulunan bitki örtüsünün ve ağaçların korunması, orman yangınlarının önlenmesi vb. konularda bilinçlendirilecektir.	İçişleri Bakanlığı (Valilikler, Belediyeler, İl özel idareleri)	Çevre ve Orman Bakanlığı Sağlık Bakanlığı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı		Mevsimlik gezici tarım işçilerinin yakacak ihtiyacının düzenli ve yeterli olarak sağlanması amacıyla tüp ve yakacak teminine yönelik pazar bağlantıları kurulacaktır. Sağlık Bakanlığı ile Çevre ve Orman Bakanlığı birimlerince bilinçlendirme toplantıları düzenlenecektir.	

Hedef 2. Toplulaştırılmış adır yerleşimlerinde sunulan hizmetlerin aksamadan yürütülmesini sağlamak üzere “Toplulaştırılmış adır Yerleşimi Yönetimleri” oluşturulacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİğİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerekleştirilmif Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, zm nerileri
1	İl/ilçe mülki idare amirleri toplulaştırılmış çadır yerleşimlerinin yönetiminden sorumlu olan kişileri belirleyecektir.	İçişleri Bakanlığı (Mülki Amirlikler)		Toplulaştırılmış adır yerleşimlerinin oluşturulmasını müteakip	Toplulaştırılmış adır yerleşim yerlerinin idaresi “Toplulaştırılmış adır Yerleşim Yerleri Yönetimine İlişkin Yönerge” hükümleri uyarınca mahalli mülki idare amirince çadır sakinleri arasından belirlenecek kişi/kişilerce yerine getirilecektir.	

EĞİTİM

Hedef 1: Mevsimlik gezici tarım işçilerinin zorunlu eğitim çağında olan ancak eğitimden uzak kalan çocuklarının tamamının eğitim hizmetlerine ulaşması sağlanacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin zorunlu eğitim çağında olan çocuklarının eğitime devam oranları artırılacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı		Tarım takvimine göre	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin çocuklarının yeterli eğitim almaları amacıyla; - Yatılı Bölge Okullarına yönlendirilmeleri, - Taşımali veya seyyar eğitim olanaklarından yararlandırılmaları, - Açık ilköğretim eğitimi sunulması (okul çağından çıkmış olanlara), - YSÖP (Yıl içerisinde sıkıştırılmış eğitim uygulanması), - Çocukların çalıştıkları yörede yaz okulu açılması vb. seçeneklerinden uygun olan hizmet sağlanacaktır.	
2	Okul çağının altındaki çocukların bakımının kolaylaştırılmasına yönelik tedbirler alınacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı	SHÇEK	Tarım takvimine göre	Bu çocuklara yönelik sosyal destek hizmetleri yürütülecektir. Okul öncesi eğitim almaları sağlanacaktır.	
3	Özel eğitim ihtiyacı bulunan aile üyeleri tespit edilerek, eğitim olanaklarından ve “ özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden ” yararlanabilmeleri sağlanacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı		Tarım takvimine göre	Çalıştıkları illerde de bu hizmetlerden yararlanmaları ve “ özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine ” yönlendirilmeleri sağlanacaktır.	

4	Çocuklara yönelik şartlı nakit transferi yardımları ve diğer eğitim yardımlarının devamı sağlanacaktır.	Sosyal Yardımlaş ma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü		Tarım takvimine göre	Yardım almaya müstahak mevsimlik gezici tarım işçi ailelerinin, çalışmak amacıyla yer değiştiren ancak, okula devam eden çocukları için (ŞNT/e-okul sistemine göre örgün ilk ve orta öğretime devam edenler) şartlı nakit transferi yardımları ve diğer eğitim yardımlarının devamı sağlanacaktır. Çocukların okul kıyafetleri ve malzemeleri gibi yardımlar İl/İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarınca temin edilecektir.	
---	---	--	--	----------------------	--	--

Hedef 2: Mevsimlik gezici tarım işçilerinin ve aile üyeleri ile tarım araçlarının nitelikleri geliştirilecektir.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Tarım araçlarının yapmakta oldukları mesleğe ilişkin nitelikleri geliştirilecektir.	Milli Eğitim Bakanlığı	İŞKUR	Tarım takvimine göre	Tarım araçlarına meslek geliştirme kursları düzenlenecektir.	
2	Başta genç mevsimlik gezici tarım işçileri olmak üzere, mevsimlik gezici tarım işçilerinin, tarım dışındaki sektörlere yönelik nitelikleri artırılacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı	İŞKUR	Tarım takvimine göre	Halk Eğitim Merkez Müdürlüklerince çalışma saatleri dışında meslek edindirme kursları düzenlenecektir. Mevsimlik tarım işçileri ve aile üyelerinin yörede gerçekleşen çeşitli sosyal faaliyetlerden yararlanmaları, aynı zamanda toplumsal uyumu artırmaya yönelik olmak üzere en yakın yerleşim birimindeki imkânlardan (okul, cami, kurslar vb.) yöre halkıyla birlikte yararlanmaları sağlanacaktır.	
3	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin "Aile Eğitim Programları"ndan yararlanmaları, okuma-yazma oranlarının artırılması sağlanacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı	Tarım takvimine göre	İşçilerin geri dönüşlerinde başta kadın ve genç kızlara yönelik olmak üzere, Halk Eğitim Merkez Müdürlüklerince "Aile Eğitim Programları" (yetişkinlere okuma yazma kursları, ana çocuk sağlığı vb.) çerçevesince eğitim düzenlenecektir.	

Hedef 3: Hizmetlere ilişkin bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Sonuçları, Gelişmeler, Çözüm Önerileri	Uygulama Beklenen Sorunlar,
1	En çok göç alan ve göç veren illerde eğitim hakkı ve eğitimin önemi konusunda çocuklara ve ailelere bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.	Milli Eğitim Bakanlığı	Diyanet İşleri Başkanlığı	Tarım takvimine göre			
2	En çok göç alan illerde toplumsal gelişime destek bakımından toplumsal, aile içi ve bireysel eğitim ve danışmanlık hizmetleri verilecektir.	SHÇEK	Milli Eğitim Bakanlığı	Tarım takvimine göre	Sosyal hizmet uzmanı, sosyolog, psikolog, pedagoğlardan oluşan ekiplerce her türlü sosyal dışlanmışlığın önlenmesi ve toplumsal uyumun sağlanması için göç alan illerde destek hizmetleri verilecektir.		
3	Mevsimlik gezici tarım işçiliğinin yaşandığı yerlerde sivil toplum örgütü temsilcileri bilgilendirilecektir.	İçişleri Bakanlığı	Milli Eğitim Bakanlığı	Tarım takvimine göre	Göç alan / göç veren illerde eğitimler düzenlenecektir.		
4	Mevsimlik gezici tarım işçileri ve aile üyelerine yönelik yapılan iyileştirme çalışmaları hakkında kamuoyu bilgilendirilecektir.	Başbakanlık	ÇSGB İçişleri Bak. MEB. Sağlık Bak. Tarım ve Köy İşleri Bak.	Tarım takvimine göre	Çeşitli yayınlar hazırlanarak, iletişim kanallarında yer verilmesi sağlanacaktır.		

SAĞLIK

Hedef 1: Mevsimlik gezici tarım işçilerinin temel sağlık hizmetlerinden faydalanmaları sağlanacaktır.						
NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Sonuçları, Gelişmeler, Çözüm Önerileri
1	Düzenli aralıklarla sağlık kontrolleri gerçekleştirilecektir. <ul style="list-style-type: none">- Öncelikle tam teşekküllü gezici sağlık araçlarıyla verilmesi olmak üzere,- Aile hekimleri ve aile sağlığı elemanlarınca verilmesi,- Toplum sağlığı merkezlerince verilmesi, seçeneklerinden uygun olan hizmet sağlanacaktır.	Sağlık Bakanlığı	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Çevre ve Orman Bakanlığı	Tarım takvimine göre	Hizmet sunumu mevsimlik gezici tarım işçilerinin iş dönüş saatleri gözetilerek; bulaşıcı ve kronik hastalıklar, muayene ve tedavi hizmetleri, çevre sağlığı (banyo, tuvalet vb. yerler), gebe ve bebek kontrolü, aşılama hizmetleri (Anemi, parazit, tetanos, sıtma vb. hastalıklara dikkat edilecektir.), beslenme yetersizliği ve iyot, demir, vitamin vb. kullanımı, gıda güvenliği, içme ve kullanma suyu analizi, akılcı ilaç kullanımı, özürlü bakımı, ruh sağlığı konularında sağlanacaktır.	
2	Temel sağlık hizmetleri alanında ihtiyaç duyulan ilaçlar ve aşıların tüm ihtiyacı olan mevsimlik gezici tarım işçileri ve ailelerine temin edilmesi sağlanacaktır.	Sağlık Bakanlığı		Tarım takvimine göre	Çocuklarda aşılama, demir ve vitamin eksikliklerini gidermeye yönelik ilaç ve aşı desteği verilecektir. (Anemi, parazit, tetanos, sıtma vb. hastalıklara dikkat edilecektir.) Yetişkinlerde aile planlaması, anemi, tetanos vb. konularda ilaç, aşı ve materyal desteği verilecektir.	
3	Şartlı nakit transferi yardımları ve diğer sağlık yardımlarından yararlanmaları sağlanacaktır.	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü	Sağlık Bakanlığı	Tarım takvimine göre	Mevsimlik gezici tarım işçi ailelerinden şartlı nakit transferinden (ŞNT) faydalanan kesimin (0-6 yaş, gebeler) sağlık yardımlarından ve mali yardımlarından mahrum kalmaları önlenecektir.	

Hedef 2: Barınma yerlerindeki su ve çevre temizliği sağlanacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Çöpler uygun şartlarda ve belirli alanlarda toplanacak, düzenli aralıklarla zararsız hale getirilecektir.	Belediye İl Özel İdaresi		Tarım takvimine göre	Yerleşim alanlarına çöp konteynırı konulması ve çöplerin alınması işlemi mücavir sınırlara göre ilgili belediye veya il özel idaresi tarafından yerine getirilecektir.	
2	İçme/kullanma suyu temizliği sağlanacaktır.	Belediye İl Özel İdaresi	Sağlık Bakanlığı	Tarım takvimine göre	İçme/kullanma sularında klor ve temel ölçümleri yapılarak, ihtiyaç halinde içme/kullanma sularına klorlama çalışması yapılacaktır.	
3	Barınma alanları ve çevresinin sağlık koşullarına uygunluğu konusunda önlemler alınacaktır.	Sağlık Bakanlığı	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Tarım takvimine göre	Sivrisinek, akrep, yılan, karasinek, kene vb. haşerelere karşı ilaçlama, yine tuvalet ve banyo gibi ortak kullanım alanlarının kireçlenmesi vb. önlemler alınacaktır.	

Hedef 3: Göç alan tüm illerde koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri konularında bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Mevsimlik gezici tarım işçisi ve ailelerine geldikleri tarihi izleyen en yakın süre içerisinde temel sağlık bilgisi verilecektir.	Sağlık Bakanlığı	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ÇSGB Çevre ve Orman Bakanlığı SHÇEK	Tarım takvimine göre	Konusunda uzman kişilerce; bulaşıcı hastalıklar, erken tanı yöntemleri, aile planlaması ve gebelik dönemi, çevre ve kişisel temizlik kuralları, su kullanımı, beslenme yetersizliği ve iyot kullanımı, gıda güvenliği, çocuk ve bebek bakımı, anne sütü verilmesi, aşılanmanın önemi, temel ilkyardım bilgisi, ruh sağlığı, atıkların kontrolü, tarımsal ilaçlama, akılcı ilaç kullanımı, sağlık hizmetlerinin sunumuna ilişkin usuller vb. konularda bilgilendirmeler yapılacaktır.	

GÜVENLİK

Hedef 1: Konaklama alanlarının ve mevsimlik gezici tarım işçilerinin güvenliği sağlanacaktır.						
NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Mevsimlik gezici tarım işçileri Kimlik Bildirme Kanunu uygulanarak kayıt altına alınacaktır.	İçişleri Bakanlığı (Mülki İdare Amirlikleri) İŞKUR	Sağlık Bakanlığı Milli eğitim Bakanlığı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü SHÇEK	Tarım takvimine göre	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin nüfus kayıtlarına yönelik olarak 1774 sayılı kanun kapsamında denetimler sıklaştırılacaktır. Mahalli kolluk kuvvetlerince mevsimlik işçilerin güvenliği bakımından konakladıkları bölgelere gece ve gündüz mutad zamanlarda devriye faaliyetleri yapılacaktır. Nüfus kaydı olmayan bütün mevsimlik gezici tarım işçilerine nüfus cüzdanı verilmesi sağlanacaktır. Kayıt altına alma çalışmalarında arazi sahiplerinin bildirimleri ve tarım araçlarının listelerinden yararlanılacaktır. Konaklama alanına alınan mevsimlik gezici tarım işçilerinin tümünün kimlik bilgilerini arazi sahiplerinin bildirmeleri sağlanacaktır. Sağlık, eğitim, muhtarlıklar vb. görevlilerinin hizmet sundukları mevsimlik gezici tarım işçilerinin kimlik durumunu bildirmeleri istenecektir. Mevsimlik gezici tarım işçisi olarak gelen ailelere ilişkin bilgiler, Türkiye İş Kurumuna da bildirilerek, bunlar hakkında veri tabanı oluşturulacaktır.	
2	Yasadışı faaliyetlerde bulunan kişiler veya aranan kişilerin mevsimlik gezici tarım işçisi kisvesi altında hareket etmeleri önlenecektir.	İçişleri Bakanlığı		Tarım takvimine göre	Muhtarlara ve tarım araçlarına hareketlerinde şüphe gördükleri kişileri bildirmeleri hususunda bilgilendirme yapılacaktır.	

3	Mevsimlik gezici tarım işçileri kullanılmak suretiyle ülkenin milli birliği ve bütünlüğüne aykırı yönde istismar ve kışkırtmalarda bulunulması önlenecektir.	İçişleri Bakanlığı		Tarım takvimine göre	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin istismar edilmelerine karşı, konaklama alanında ve tarlalarda gerekli önlemler alınacaktır.	
4	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin yöresel ihtilaflarından kaynaklanan sorunlarının istihdam alanlarına taşınarak çatışmaya dönüşmesi önlenecektir.	İçişleri Bakanlığı		Tarım takvimine göre	Aşiret kavgası, kan davası ve berdel vb. sorunlarının çatışmaya dönüşmesi önlenecektir.	
5	Belirlenen konaklama alanları dışında başka alanlara yerleşimlere izin verilmeyecektir.	İçişleri Bakanlığı	Çevre ve Orman Bakanlığı	Tarım takvimine göre	Konaklama alanı veya tarla yakınlarında bulunan, kanal, kanalet, baraj, göl, gölet, akarsu vb. gibi girilmesi yasak ve tehlikeli olan alanlarda boğulmalara karşı mevsimlik gezici tarım işçilerine yönelik tedbirler alınacaktır. Keza, orman, koru gibi alanlarda konaklayan mevsimlik gezici tarım işçilerinin ateş yakma hususuna dikkat etmeleri, yangın çıkarmamalarına yönelik ıslah çalışmaları yapılacaktır.	

Hedef 2: Yabancı uyruklu kaçak tarım işçiliğinin önlenmesine yönelik etkin tedbirler alınacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Yabancı uyruklu işçi istihdamı konusunda bilinçlendirme ve denetim faaliyetleri yürütülecektir.	İçişleri Bakanlığı	ÇSGB	Tarım takvimine göre	Pasaport Kanunu, Yabancıların Türkiye'de İkamet ve Seyahatleri Hakkında Kanun, Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun vb. uygulamaların denetimleri ve bilinçlendirme çalışmaları sıklaştırılacaktır.	

Hedef 3: Göç alan/veren illerde güvenlik bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Alınan tüm bu tedbirlerin doğru anlaşılması ve uygulanması için göç veren illerde işçiler ve araçılara, göç alan illerde ise işverenlere (arazi sahibi veya işleyen) işçilere, araçılara ve yöre halkına yönelik bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları planlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Ziraat Odaları Sendikalar Diyanet İşleri Başkanlığı STK'lar	Tarım takvimine göre	İşçiler ve yöre halkının birbirinin emek ve işine duydukları ihtiyaç, vatandaşlık, kardeşlik ve dayanışma bilincini güçlendirmeye yönelik faaliyetler ilgili tüm kurum ve kuruluşlar, meslek teşekkülleri ve sivil toplum önderlerinin de katkılarıyla uygulanacaktır. İstismara yol açacak sosyal ve siyasal sorunlara fırsat verilmeyecek, özellikle Devletin tarafsızlığına gölge düşürecek her türlü söz, eylem ve uygulamadan kesinlikle kaçınılması sağlanacaktır.	

SOSYAL ÇEVREYLE İLİŞKİLER

Hedef 1: Mevsimlik gezici tarım işçilerinin sosyalleşmelerine yönelik tedbirler alınacaktır.						
NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Ulusal ve dini bayramlar ile yerel şenlik ve kutlamalara katılımın sağlanması teşvik edilecektir.	İçişleri Bakanlığı	Diyanet İşleri Başkanlığı	Tarım takvimine göre	Yöre halkı ile birlikte bayramlaşma ve diğer kutlamaların yapılması sağlanacaktır.	
2	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin talepleri halinde dini ibadetlerini rahatlıkla ve yöre halkıyla birlikte yerine getirebilmeleri temin edilecektir.	Diyanet İşleri Başkanlığı	İçişleri Bakanlığı	Tarım takvimine göre		
3	Konaklama alanlarında toplumsal gelişime destek faaliyetleri için ihtiyaç duyulan kolaylık tesisleri oluşturulacak ve yöre halkıyla birlikte gerçekleştirilecek etkinlikler için ortak alan olarak kullanılacaktır.	İçişleri Bakanlığı	Başbakanlık (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) Kızılay Derneği	Tarım takvimine göre	Yöre halkıyla birlikte gerçekleştirilecek etkinlikler için ortak alan oluşturulacaktır. Kolaylık tesislerinde ortak bir televizyon izleme alanı oluşturulacaktır.	

Hedef 2: Her türlü sosyal dışlanmışlığın önlenmesi ve toplumsal uyumun sağlanması için göç alan illerde bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İşBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin toplumsal kaynaşmalarının artırılması ve sosyal dışlanmanın engellenmesine yönelik yöre halkının ve kamu görevlilerinin duyarlılıkları artırılacaktır.	İçişleri Bakanlığı	ÇSGB Sağlık Bakanlığı Milli eğitim Bakanlığı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü SHÇEK	Tarım takvimine göre	Toplumsal gelişime destek faaliyetleri kapsamında il/ilçe/köy idarecileri ve ilgili diğer kamu görevlilerinin mevsimlik gezici tarım işçilerinin barınma alanlarını ziyaret etmeleri ve iletişim kurmaları sağlanacaktır.	
2	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin toplumsal sorunlarına ilişkin konularda uzmanlarca belirli aralıklarla bilinçlendirme çalışmaları yürütülecektir.	İçişleri Bakanlığı	Milli Eğitim Bakanlığı SHÇEK	Tarım takvimine göre	Çok eşlilik, berdel, küçük yaşta evlilik, kan davası, aşiret kavgası vb. konular başta olmak üzere, ihtiyaç duyulan konularda sosyal destek sağlanacaktır.	

İŞ VE SOSYAL GÜVENLİK

Hedef 1: Mevsimlik gezici tarım işçilerinin sosyal güvenlikleri açısından mevcut durumları Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından yürütülecek çalışmalarla iyileştirilecektir.						
NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Mevsimlik gezici tarım işçilerinin sosyal güvenlik kapsamı açısından mevzuat değişikliği yapılarak; iş kazası ve meslek hastalıkları sigortası, genel sağlık sigortası ve uzun vadeli sigorta kollarından yararlanmaları sağlanacaktır.	SGK	ÇSGB	2011		
2	Merkezi kayıt sistemi oluşturularak, yeşil kart vize işlemlerinin elektronik ortamda ülke genelinde yapılabilmesi sağlanacaktır.	Sağlık Bakanlığı	SGK Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü	2011	Sistem kurulumu sağlanacaktır.	

Hedef 2: Tarımda iş aracılığı sözleşmesi zorunlu hale getirilecek ve mevsimlik gezici tarım işçilerinin sözleşme olmaksızın çalıştırılmaması sağlanacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Tarımda iş aracılığını düzenleyen Yönetmelikte değişiklik yapılacaktır.	İŞKUR	ÇSGB	2010	Belgesi olmayan ve sözleşme imzalamadan iş alan araçılar, Türkiye İş Kurumu tarafından " Tarımda İş ve İşçi Bulma Aracılığına İzin Verilmesi ve Araçılarının Denetimi Hakkında Yönetmelik " hükümleri çerçevesinde denetlenecektir.	
2	İş araçıları ile toprak sahipleri arasında imzalanacak tarım aracılığı sözleşmesinin zorunlu olması uygulamasının hayata geçirilmesi için ilçe/il mülki idare amirlerince de denetimlerin yapılması sağlanacaktır.	İçişleri Bakanlığı	İŞKUR	Tarım takvimine göre	Tarım aracılığı sözleşmesi olmayan iş araçılarının toprak sahibi ile sözleşme imzalaması sağlanacaktır. İş araçıları, aldıkları ücret ve yaptıkları işlemler bakımından denetim altında tutulacaklardır. İşveren/İş aracı ve işçi arasındaki ücret alacağına ilişkin uyuşmazlıkların öncelikle il ve ilçelerde kurulacak izleme kurullarında çözümlenmesine çalışılacaktır. Çözümlenememesi halinde adli yargıya intikal ettirilmesi sağlanacaktır.	

Hedef 3: İş araçlarının ve toprak sahiplerinin/ işleyenlerin; ücret ödeme, genel sağlık sigortasından yararlanma, iş sağlığı ve güvenliği tedbirleri ile ilgili usul ve esaslar hakkında düzenleyici işlemler yapılacak ve bilinçlendirilmeleri sağlanacaktır.

NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	İş ve sosyal güvenlik mevzuatı hakkında eğitimler düzenlenecektir.	ÇSGB	SGK	Tarım takvimine göre sürekli	İş ve sosyal güvenlik mevzuatını uygulamakla görevli yerel düzeydeki temsilciler tarafından bilgilendirme eğitimleri yapılacak ve mevsimlik gezici tarım işçilerinin konulara ilişkin broşür vb yazılı materyallere ulaşmaları sağlanacaktır.	
2	Mevsimlik gezici tarım işçilerine; iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesi sağlanacaktır.	ÇSGB	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	Tarım takvimine göre sürekli	Tarımsal mekanizasyon, tarım ilaçlarının ve kişisel koruyucuların kullanımı, muhafazası vb. konularında bilgilendirme ve konulara ilişkin broşür vb. yazılı materyallere ulaşmaları sağlanacaktır.	
3	Çocuk işçiliğinin (15 yaş altı) ve çocuk emeğinin istismarının önlenmesi, çocuk işçilerin okula yönlendirilmesi ile ilgili ailelere bilinçlendirme faaliyeti gerçekleştirilecektir. Yerel yetkililerce bu konuda denetim faaliyeti arttırılacaktır.	ÇSGB	Milli Eğitim Bakanlığı İçişleri Bakanlığı	Tarım takvimine göre sürekli	Yerel düzeydeki temsilciler tarafından bilgilendirme eğitimleri yapılacak ve mevsimlik gezici tarım işçilerinin konulara ilişkin broşür vb. yazılı materyallere ulaşmaları sağlanacaktır. 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu çerçevesinde çocuklar okula kazandırılacaktır.	

İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Hedef: Valiliklerce Projelendirme Yapılacak, Merkezde Ve Taşrada İzleme Kurulları Oluşturulacak, Değerlendirme Raporları Düzenlenecektir.						
NO	EYLEM	SORUMLU KURUM	İŞBİRLİĞİ YAPILACAK KURUMLAR	SÜRE (Tarih)	AÇIKLAMA	Gerçekleştirilmiş Faaliyetler, Uygulama Sonuçları, Beklenen Gelişmeler, Sorunlar, Çözüm Önerileri
1	Bu eylem planında öngörülen faaliyetler için Valiliklerce projeler hazırlanacaktır.	Valilikler	İŞKUR DPT Müsteşarlığı SYDV	Her yıl tarım takvimine göre	Bu eylem planında öngörülen faaliyetler için ihtiyaç duyulan kaynak, Valiliklerce hazırlanacak projeler doğrultusunda; 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun geçici 6. maddesinde yer alan ekonomik kalkınma ve sosyal gelişmeye yönelik altyapı yatırımları için işsizlik sigortası fonundan aktarılan kaynaklardan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca il özel idarelerine gönderilecek ödenekler ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı ve il özel idare bütçelerinden karşılanacaktır.	
2	Merkez ve taşrada izleme kurulları oluşturulacak, taşrada kurulan izleme kurulları tarım takvimine göre değerlendirmelerini merkeze bildireceklerdir.	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı Milli Eğitim Bakanlığı Sağlık Bakanlığı Ulaştırma Bakanlığı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı	İzleme Kurullarının oluşturulması Nisan 2010 Raporlama Her yıl tarım takvimine göre	1. İlgili kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonun sağlanması, yapılacak iş ve işlemlerin izlenmesi ve bir veri tabanı oluşturulması için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde bir Müsteşar Yardımcısı Başkanlığında " Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulu " oluşturulacaktır. İzleme Kurulu; İçişleri Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, tarım işkolunda örgütlü en çok üyeye sahip işçi sendikası ile Türkiye Ziraat Odaları Birliği temsilcilerinden oluşur.	

			<p>Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü</p> <p>Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü</p> <p>Türkiye Ziraat Odaları Birliği</p> <p>İlgili Sendikalar</p>		<p>2. Mevsimlik işçi gönderen ve alan her il ve ilçede mahalli mülki idare amirinin başkanlığında ilgili kurum, kuruluş, tarım işçisi, aracı ve işveren (toprak sahibi/işleyen) temsilcilerinin katılımı ile "İl/ilçe Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulu" oluşturulacaktır.</p> <p>3. Mevsimlik çalışma döneminin başında ve sonunda (tarım takvimine göre) İl/ilçe Mevsimlik Gezici Tarım İşçileri İzleme Kurulları yapılan faaliyetler, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bünyesinde oluşturulan İzleme Kuruluna rapor vereceklerdir.</p>	
--	--	--	--	--	---	--